

Kultainen vapauden maa

Kirjottanut M. HÄHL

I.

"Ihminen on oman onnensa seppä" kuuluu vielä tänäänkin vanha porvarillinen ohjesääntö. Ja sillä tarkotetaan, että jokainen yksilö, olkoonpa hän syntynyt mihin yhteiskunnalliseen asemaan tahansa, olkoonpa hänen yhteiskunnalliset menestymisedellytyksensä mitkä hyvänsä, voi päästä "eteenpäin", voittaa elämäntaistelussa ja kohoutua huomattavaan asemaan. Eikä tuollainen käsitys ole vain kapitalistiluokan kavala saarna, mutta siihen usko on suurin osa varsinaista amerikalaista työväenluokkaakin. Ja mikä nurinkurisinta, järjestyneissä työläisissä on vielä suuri joukko sellaisia, jotka aina ottavat yksilöllisen nerokkuuden kaiken arvioimisensa lähtökohdaksi.

Ja nyt kun maailman tapahtumat ovat enemmän tai vähemmän vaikuttaneet Yhdysvalloissa oleviin siirtolaiskansallisuuksiin, kihoittaneet heitä ilmaisemaan mielipiteitään ja esittämään yhteiskunnallisia vaatimuksiaan Euroopan maiden työväenluokkien malliin osassa amerikkalaista aineista on leimahtanut viha "ulkomaalaisia rauhan häiritsijöitä" kohtaan. Raivostunut merisotilas ja poliisi koettavat siellä täällä iskeä työläisten päihin sitä viisautta, että Amerika vieläkin on "kultainen vapauden maa", jossa jokainen onnistuu, eikä ole mitään syytä mielenosoituksiin ja vallankumouksellisuuteen.

Totta kuitenkin on, että Yhdysvallat eivät ole koskaan olleet "kultainen vapauden maa" työväenluokan suurelle enemmistölle, vaikka toiselta puolen on selvästi myönnetty, että viimeisinä vuosikymmeninä työväenluokan elämän taso on Yhdysvalloissa ollut korkeampi kuin monissa eurooppalaisissa maissa.

Kapitalismin historia Yhdysvalloissa on nuorempi kuin toisissa eurooppalaisissa kansoissa, lukuunottamatta brittiläisen valtakunnan alusmaita Australiaa, Canadaa ynnä muita. Nykyaikaisen kapitalismin varsinaisen kehitys-

kausi alkaa Yhdysvalloissa vasta 1820 vaihellia. Mutta vielä silloinkin olevat nykyaikaisen kapitalismin edeltäjät olivat "viatonta" laatua, mitä tulee pääomiin ja tuotantolaitosten keskittyneisyyteen. Uuden Englannin puritaanit tosin harjoittivat jo aikaisemmin suurenmoisissa mittakaavassa salakuljuttusta, orjakauppaa ja rommin valmistusta ja kauppaa, mutta mitään varsinaista kotimaista teollisuutta kapitalistisessa merkityksessä ei ollut. Salakuljettajien ja orjakauppiainden pääomat laskettiin vain kymmenissä ja sadoissa tuhansissa, sen sijaan kun nykyaikaisen keskittyneitten kapitalististen laitojen pääomista puhuessa sadat miljoonat ovat pienempiä summia ja biljoonat ei ollenkaan harvinaisia.

Yhdysvaltain väkiluku vuotena 1820 oli 9,638,453. Se on siis kasvanut sadassa vuodessa suunnilleen kaksitoista kertaiseksi, suuren siirtolaisuuden avulla. Jos vertaa Yhdysvaltain asukasluvun lisääntymistä esimerkiksi Englannin väen kasvuun, niin erotus on suurenmoinen. Englannin, Walesin, Skotlannin ja Irannin yhteinen väkiluku vuotena 1821 oli 20,893,534 henkilöä, ja vuotena 1917 se oli 46,039,000 henkilöä. Englantilaisen kuningaskunnan väkiluku on siis kasvanut 2.2 kertaiseksi samalla aikaa kuin Yhdysvaltain väkiluku on kasvanut kaksitoista kertaiseksi.

Siirtolaisuus luonnollisesti on suurimpana tekijänä Yhdysvaltain väkiluvun lisääntymiseen. Vuodesta 1820:stä vuoteen 1916 kesäkuun 30:en päivään oli siirtolaisia saapunut Yhdysvaltoihin kaikkiaan 32,652,950 henkilöä. Siirtolaisuuden kautta on siis väkiluku Yhdysvalloissa kasvanut vuoden 1820 jälkeen 3.3 kertaiseksi. Mutta väkiluvun luonnollinenkin lisääntyminen on ollut suurempi kuin Englannissa. Sitte vuoden 1820 on Yhdysvaltain väkiluku lisääntynyt luonnollista tietä 7.7 ker-

laiseksi, joka on huomattavasti parempi saavutus kuin useimmissa Europan maissa. Ja tämä väkiluvun huomattava kasvaminen ei ainoastaan siirtolaisuuden kautta vaan myös suuremman siirtämisen ja sikiämiskyvyn kautta kieltämättä osottaa, että elämäntaistelu välttämättömistä elämäntarpeista yleensä katsoen on viimeisinä vuosikymmeninä ollut Yhdysvalloissa helpompi kuin useimmissa Europan maissa. Mutta tällainen tunnus ei kuitenkaan voi olla missään sukulaissuhteissa sen väitteiden kanssa, että Yhdysvallat olisivat aina olleet tilaisuuksien maa kaikille.

Asutus yhdeksänentoista vuosisadan alussa ja sitä ennen oli luonnollisesti vain itärannikolla, ja sisämaahan vain niin pitkälle kuin suurimpia jokia pitkin voitiin kulkea ja kuljettaa tavaroita. Enemmän oli asukkaita jo silloin New Yorkin valtiossa (1,372,812). Seuraavana oli Virginia (1,065,366), kolmantena Pennsylvania (1,049,458) ja neljäntenä No. Carolina (638,829).

Tämä asukasuku jakautuu luokka- ja rotuasemansa mukaan seuraavasti:

Orjia	1,538,022
Vapaita värillisiä	233,634
	<hr/>
	1,771,656
Valkosia	7,866,798

Orjia siis oli 15.9 prosenttia kansasta, ja sanomattakin on selvää, että orjien menestymismahdollisuudet olivat niin vähäiset, ettei niistä kannata mainita. Vapaaksi pääsi orja vain sellaisissa tapauksissa, että kykeni maksamaan lunnaat, jotka vastasivat suunnilleen sitä summaa, minkä hänen herransa laski hänestä hyötyvänsä. Sellaisia orjia, jotka voivat itsensä vapaiksi lunastaa, oli mitättömän vähän. Suurempi joukko neekereitä pääsi vapaiden kirjoihin karkaamisen kautta... Karkaamalla valtioihin, joissa orjuus oli kielletty, he voivat onnellisimmassa tapauksessa säilyä entisen herransa koston hankelta ja siten jäädä vapaiksi eläjiksi.

Valkosista taas oli suuri osa äskettäin ukomailta tulleita siirtolaisia, joista enin osa oli kontrahttorjia, joiden asema poikkesi etelävaltioiden nekeriorjan asemasta ainoastaan siinä, että heidän herransa eivät voineet heitä lain

suostumuksella tappa, eikä vuoskia. Mutta kontrahttorjakin voitiin rääkätä kuoiaaksi tavattoman pitkällä työpäivillä, kehnolla ravinnolla ja elämillisellä asuntolalalla.

Virallinen historia kertoo meille, kuinka jo seitsemänlatoista vuosisadalla suuret kansajoukot ilokyyneillä itkien lähtivät Euroopasta tietäessään, että "heitä odottaa va'oisia tulevaisuus uudessa suuressa ja rikkaassa maassa, jossa kaikki ovat vapaita ja onnellisia". Mutta mitä 17:sta sadalla ja alussa 18:ta vuosisataa eurolaisten Amerikkaan siirtymisen syihin tulee, niin ne eivät ole läheskään niin kauniita kuin virallisen historian kirjottajat kuvailevat. Kaikkialla kansoilla on ollut ja yhä on voimakas vetovoima kotipaikkaansa, omaan maahansa, olkoonpa tuo maa sitte luonnostaan rikas tai köyhä. Mikään kansa ei ole halukas siirtymään uusiin, kokonaan tuntemattomiin oloihin, jollei o'le hyvin raskaasti pakottavia syitä siirtymään.

Europan maissa olikin kylliksi siirtolaisuuden syitä, ja ne eivät olleet ensinkään mielikuvituksellista laatua. Paljon painavampia ne olivat kuin pelkkiä mielikuvia siitä, kuinka uudessa maassa onnistutaan ja tullaan varakkaiksi ja huolettomiksi. Vuotena 1790 Yhdysvaltain asukasluku oli vain 3,929,214 henkilöä, joista oli 3,172,006 "vapaita" valkoista, 697,681 nekeriorjia ja 59,527 vapaita "värillistä". Siis vain neljättä miljoonaa eurolaista oli uusi "kultainen vapauden maa" kyennyt houkuttelemaan luoksensa niiden kolmen sadan vuoden kuluessa, jotka oli kulunut siitä kun Columbus ensi kerran tuli Länsi-Indian saarille. Ja hitaana kesti ihmisvirta uuteen maahan aina yhdeksänentoista sadan puoliväliin. Vuosien 1820 ja 1850 välillä tuli siirtolaisia Yhdysvaltoihin kaikkiaan 2,085,835 henkilöä. Näistä siirtolaisista oli suurin osa englantilaisia, irlantilaisia ja skotlantilaisia. Edellämainitun ajan sisällä tuli Englannista, Irlannista ja Skotlannista 1,195,868 siirtolaista, eli 57.4 prosenttia kaikista maahan tulleista siirtolaisista. Kahdeksanentoista sadan aikana maahan saapuneet siirtolaiset olivat melkein kaikki kotoisin Englannin kuningaskunnasta.

Mutta olivatko olot Englannissa, Irlannissa ja Skotlannissa sellaiset, että tarvittiin rikastuttamisen toivoa ja suuria tulevaisuussuunnitelmia kiihottamaan maasta siirtymistä?

Kahdeksannentoista vuosisadan puolivälin vaiheilla oli Irlannissa nälänhätä, joka tappoi viidennen osan maan asukasluvusta näikkään. Englantilaiset loordit olivat tehneet kaikkensa riistääkensä irlantilaisilta kaikki heidän entiset elämänsä ehdot antamatta mitään uutta sijalle. Jo paljon aikaisemmin olivat englantilaiset loordit ajaneet läpi lakeja, joilla Irlannin taloudellista kehitystä jarrutettiin. Vuotena 1698 Englannin parlamentti sääsi lakeja, jotka tekivät lopun Irlannin verratun kukoistavasta kutomateollisuudesta. Englantilaiset tehtailijat selittivät, että työvoima oli Irlannissa halvempaa kuin Englannissa ja sentähden irlantilaiset voivat myydä tuotteitaan halvemmalla kuin englantilaiset, ja sentähden irlantilainen kutomateollisuus on tuhoettava. Ja he saivat aikeensa täydelleen toteutetuksi Englannin parlamentin kautta. Jo silloin yksistään Ulsterista läksi kaksikymmentä tuhatta työttömäksi joutunutta kutojaa Amerikkaan.*)

Vuotena 1801 saatiin Englannin ja Irlannin välillä jonkunlainen sopimus, jonka piti parantaa aina kireinä olleita englantilaisten ja irlantilaisten välejä, mutta tämä "rauhankirja" merkitsi sängen vähän käytännössä. Tosin kyllä vuosien 1791 ja 1841 välinen aika oli Irlannille hieman valoisampaa sekä taloudellisesti että valtiollisesti, koskapa Irlannin väkiluku sillä ajalla kasvoi lähes kaksinkertaiseksi, 4,200,000:sta 8,196,597:ään henkilöön. Silloin oli Irlannin väkiluku korkeimmillaan. Vuodesta 1841:stä se on säännöllisesti alentunut. Mutta Irlannin "valoisa aika" oli etupäässä valtiollista laatua, mitään huomattavampaa taloudellista kohoamista, joka olisi irlantilaisia sitonut kotimaahansa. Englannin loordit ja maailman valtiijaiksi pyrkivät tehtailijat eivät sallineet. Irlannin teollisuuselämä oli jäänyt mitättömäksi kääpiöksi mahtavaksi paisuneen englantilaisen

teollisuuden rinnalla, ja luonnostaan karu maaperä ei voinut tarjota mitään varmaa toimeentuloa irlantilaisille, vaan ajoi heitä vieraisiin maihin etsimään leipäänsä.

Seitsemännellätoista vuosisadalla olot Skotlannissa ja itsessään Englannissa elivät olleet paljoakaan paremmat kuin Irlannissa. Feodalisml eli loppuaikojaan. Suurilta kansajoukoilta oli riistetty maat lammaslaitumiksi. "Lampaat söivät ihmisiä", kuten Marx sanoo kuvauksessaan kapitalismin noususta Englannissa ja muuallakin Länsi-Euroopassa. Kutomateollisuus tarvitsi yhä suuremmat määrät villaa, ja villa tuli kysytyksi tavaraksi. Feodaliheralle oli edullisempaa ajaa alustaisensa maantielle ja kaupunkien kaduille ja panna maansa lammaslaitumiksi. Teollisuus ei kuitenkaan kyennyt tarjoamaan läheskään kaikille maalta kaupunkiin ajetuille työtä ja toimeentuloa, ja näistä nälkäisistä joukoista saivat uuden maan asuttajat mielin määrin kontrahttorjia, jotka sitoutuivat mihin tahansa, kunhan pääsivät pois Englannin kaupunkien kaduilta nälkäkuolemaa pakoon.

Näillä täten Englannista, Irlannista ja Skotlannista tuoduilla kontrahttorjilla oli sängen pienet menestymisen mahdollisuudet uudessa maailmassa. Mitä ensimmäisiin uudessa maassa olovoisiin tulee, heidän ainoa mahdollisuutensa oli tyydyttää sitä isäntää, joka heidät oli laitureilla ostanut matkakuluista, ja toivoa "vapauden päivää", jolloin pääsisivät itsenäisiin yrittämään, joko maanviljelystä jossakin sisämaassa, jossa oli voitettavana "villi luonto" ja valkoisten riistäjien ärsyttämät indiaanit. Mutta tämä toivottu vapauden päivä voi väistyä vuosi vuodelta aina kauemmaksi, riippuen siitä kuinka tunnottoman isännän kukin kontrahttorja oli saanut. Lyhyesti puhuen nämä kontrahttorjat lähtivät Englannista nälkäisinä, saivat kestää viikkokausia matkan hirvittäviä kärsimyksiä, ollessaan sullottuna kuin elukat pienien seililajojen ruumiin, ja sitte kun he pääsivät uuteen maahan, heidät laivarannassa myytiin enimmän tarjoavalle määrääjäksi. Tai jos ostajia ei ollut satamakaupungissa, heidät myytiin välittäjille, jotka panivat heidät kahleisiin ja ajoivat kuin karjaa sisä-

*) Social Forces in America History, sivu 18.

maahan, kylästä kylään kaupaten heitä.*)

Ja se osa heistä, joka kesti kaikki mahdolliset kärsimykset ja vihdoin pääsi vapaaksi, omaksi yrittäjäkseen, kuinka monella heistä olikaan "menestymisen tie" auki, kun heiltä puuttui pieninkin pääoma, jonka avulla olisi voinut jotain yrittää. Pysy ja teuras- tuspuukko olivat niin monelle ainoat mahdolliset uuden elämän "turvaajat", niiden aseiden avulla kun saattoi lähteä sisämaan metsiin turkiksiä pyydystäjäksi. Vapaana palkkatyöläisenä ei voinut toivoa suuria tekevän, sillä vapaan työläisen palkat olivat vielä niinkin myöhään kuin vuoden 1820 vaiheilla kahdeksasta kymmenestä sentistä dollariin päivittäin. Ja vaikkapa rahan arvo silloin olikin kolme neljää kertaa suurempi kuin nykyään ja muutamien tavaroihin nähden aina viisitoista kertaa suurempi nykyistä, niin sittekin vapaan palkkatyöläisen mahdollisuudet päästä "jaloilleen" olivat hyvin rajoitetut. Sen lisäksi kahdeksanneltoista vuosiosadalla vapaata palkkatyötä kysyttiin vähän, koska Uuden Englannin valtioissa ja New Yorkissa ja Pennsylvaniassa oli saatavissa Europasta tuotuja kontraktiorjia, joiden työvoima oli luonnollisesti vielä halvempaa kuin "vapaiden" palkkatyöläisten.

Useissa tapauksissa vielä huonommin oli niiden siirtolaisten laita, jotka tulivat muualta kuin Englannin kuningaskunnasta. Englanninkielttä taitamattomina heillä oli vieläkin kehnommat menestymismahdollisuudet kuin Englannista, Irlannista ja Skotlannista tulevilla siirtolaisilla. Englannin jälkeen seuraavana siirtolaisia uuteen maahan lähettävänä maana oli Saksa, ja niin se on ollut myöhemminkin. Saksasta tuli vuosien 1820 ja 1850 välillä 515,913 siirtolaista.

Sen maineen, mikä virallisessa historiassa on Amerikalla vapauden ja onnistumisen maana olivat historian kirjottajille "sanelleet" Uuden Englannin puritaanit. He olivat Englannin keskiluokkaa, paremmin oppineita ja ennenkaikkea hieman paremmissa varoissa

kuin tavallinen siirtolainen. He olivat uudessa maassa alkaneet ankaralle uskonnollisuudellensa niin perin sopivia liikealoja, salakuljetusta ja orjakauppaa. Niiden avulla he onnistuivat kohoamaan taloudelliseen ja myöskin poliittiseen valtaan Uuden Englannin valtioissa. Etelävaltioiden orjain omistajat jotka olivat suureksi osaksi englantilaista ylimystöä, sensijaan eivät yrittäneetkään teeskennellä kansanvaltaisuutta ja näytellä vapauden apostolia. Päinvastoin he julistivat kaikkialla ylimysvaltaisuutta ja toteuttivat sitä käytännössä orjavoutiensa ruoskien ja polt- torautojen avulla. Eräässä siirtolakoloniain aikaisessa raportissa sanottiinkin etelävaltioiden orjaherrain mielellä seuraavain sanoin:

"Jumalan kiitos meillä ei ole täällä vapaita kouluja eikä kirjapainoja, ja minä toivon ettei meillä niitä tule ole- maankaan näinä vuosiatoina".*) Ja sitte sama henkilö selittää kuinka kansan opettaminen on pahan alku ja juuri.

Tilaisuudet eivät siis olleet erittäin "avonaiset" niille uutisasukkaille, jotka aarnimetsiä samoillen harjottivat turkiseläinten pyyntiä. Mutta niillekään, jotka asettuivat maanviljelykseen yrittäjiksi sisämaassa, ei ollut niitä ihannuksia tarjolla, joita nyt niin usein kuvataan heillä olleen. Ilman koneita ja ilman edes kunnollisia työkaluja heidän piti yrittää raivata jylyhiä metsiä pelloiksi ja hyvinkin usein taistella kyläin ja yksinäisiin uutisasutuksiin hyökäävien indiaanien kanssa. Kotieläimiä oli varhaisempina aikoina Yhdysvalloissa vähän. Ensimmäinen karjan alku tosin tuotiin jo vuotena 1624, mutta useita vuosikymmeniä vielä sen jälkeen uutisasukkaita puuttui väittämättömiä kotieläimiä. Hevosia vielä niin myöhään kuin 1800 vaiheilla oli perin vähän ja nekin vähät kurjia kaakkeja. Sikoja "viljeltiin" huomattavimmin, ne kun osasivat itse etsiä metsästä ravintonsa, joten omistajalta niistä ei ollut muuta vaivaa kuin määrääkänä koota sikakarjansa ja ajaa useinpa satojen

*) A. M. Simons, Social Forces in American History, sivu 19.

*) Simons, Social Forces in American History, sivu 48.

mailien päässä oleville markkinolle. Mutta minkälaisia sikoja olikaan senaikuisilla Amerikan maanviljelijöillä? Eräs senaikainen kirjottaja kuvaa niitä seuraavasti:

”Oikea Amerikan sika on sellainen, jota voi nimittää metsäsiaksi. Ne ovat pitkäjalkaisia, kapeaselkäisiä, ruumiiltaan lyhyitä, litteäsivuisia, pitkäsäärisiä ja kovaharjaksisia, enemmän ahvennimisen kalan kuin minkään muun näköisiä.”

Maat rautaseuduilla olivat verrattain aikaisin joutuneet keinottelijain käsiin, ja uutisasukkaan joka tahtoi ilmaista maata täytyi paeta yhä kauemmaksi korpeen. London yhtiö ja Plymouth yhtiö oikeastaan omistivat siihen aikaan Yhdysvallat yhtä tarkoin kuin Hudson Bay yhtiö omisti Canadian. Näiden yhtiöiden osakkeenomistajat olivat keinoilleet Englannissa itseleen sellaisen oikeuden, että he saivat sata eekkeriä maata, jokaista henkilöä kohti, jonka matkan he maksoivat Englannista Amerikkaan. Ja tätä oikeutta tulkittiin siten, että kun näiden yhtiöiden jäsenet perheineen matkustivat edestakaisin Englannin ja Amerikan väliä, he jokaiselta matkalta saivat maata sata eekkeriä henkilöä kohti. Senlisäksi ne

virkaillat, joilla oli valta tehdä maan myönnytyksiä ”myönnyttelivät” itselleen suuria maa-alueita, ja siten paisuivat yhä suuremmiksi maanomistajiksi, ja ”vapaat” uutisasukkaat tulivat sitä enemmän heistä riippuviksi, mitä syvemmälle sisämaahan näiden herrojen maanomistusoikeus ulottui.

Suurin osa nykyisestä amerikalaisesta kapitalistiluokasta ja erittäinkin keskiluokkalaisista ovat kahdeksannentoista vuosisadan uutisasukkaiden jälkeläisiä, mutta he eivät ole tietävinäänkään, että heidän esi-isänsä ovat siirtolaisina käyneet tässä maassa katkeran elämäntaistelun luontoa ja silloisia riistäjiä vastaan. Se muukalaisviha, mikä nyt e:ää niin monen ”oikean amerikalaisen” pikkuporvarin, vieläpä työläisenkin ”sydämessä” ei ole mitenkään sopusoinnussa Yhdysvaltain historiallisen kehityksen kanssa. Jos tässä maassa on ketään jolla olisi syytä pöyhkeillä ja kantaa vihaa ulkomaalaisia kohtaan niin ne olisivat indiaanit, joilla yksin on oikeus sanoa koko valkoista rotua vieraaksi anastajaksi, tunkelijaksi ja rauhanhäiritsijäksi. Valkoinen amerikalainen on vielä liiaksi nuori siirtolainen pöyhkeilläkseen amerikalaisuudellaan.

